

Warm bad voor pianohelden

Het succesvolle pianoduo Arthur en Lucas Jussen voelt zich als een vis in het water bij philharmonie zuidnederland. Samen met het orkest kiezen de broers onverdroten het ruime sop tijdens een concertode aan de zee.

tekst Mark van de Voort
foto's Marco Borggreve

CONCERTTIP

Concert:
Meesterpianisten Arthur en
Lucas Jussen, zie pag. 68

Z Ze oogsten niets als bewondering. Wereldwijd worden de pianobroers Arthur en Lucas Jussen op handen gedragen. Twee montere verschijningen die met een jonge-honden-mentaliteit de klassieke-muziekscene stormerhand veroveren. De wereld krijgt even vleugels wanneer de twee broers én boezemvrienden achter hun klavier kruipen. Hun arbeidsethos is niets minder dan indrukwekkend: van een verbazingwekkend tourschema tot een succesvolle, tien jaar durende band met het kwaliteitslabel Deutsche Grammophon. Vorig jaar verraste het duo nog met een Bach-cd waarop ze hun eigenzinnige kijk op de toetsenwerken van de Duitse meester etaleren. Wat de Jussens onderscheidt van veel pianoduo's is hun grote zin voor avontuur. Een uitdaging gaan ze namelijk zelden uit de weg.

Het is die risicofactor die de Jussens ook zo aanspreekt als ze met philharmonie zuidnederland in zee gaan. Liever geen standaardrepertoire voor twee piano's en orkest, maar juist eens een uitstapje naar eigentijds of miskend werk. Zo voerde het duo al het *Dubbelconcert voor twee piano's* van Philip Glass uit met philharmonie zuidnederland. Eind april verrassen ze met het dubbelpianoconcert *Quotation of Dream* van de Japanse, twintigste-eeuwse klankaquarellist Toru Takemitsu. De philharmonie zuidnederland en de Jussens trakteren de concertbezoekers dan op een klankvolle ode aan de zee.

Diepe duik

Voorlopig is de relatie tussen de broers Jussen en philharmonie zuidnederland hechter dan ooit. Ook volgend seizoen komen de reislustige broers langs om een weinig gehoord meesterwerk uit te voeren, het *Concert voor twee piano's* van Ralph Vaughan Williams. De philharmonie zuidnederland daagt de Jussens uit om een diepe duik in het repertoire te nemen. 'De band met philharmonie zuidnederland en het Limburgs Symfonie Orkest (LSO) koesteren we al van oudsher', licht Arthur Jussen (23) hun Limburgse wortels toe. 'Onze vader komt uit Vaals en onze moeder uit Maastricht, beiden ook musicus. Alhoewel we in Hilversum zijn geboren, voelt het iedere keer als een warm bad als we naar het zuiden afreizen. Onze hele familie woont in Limburg en met de kerst worden de banden steevast aangehaald.'

Van jongs af aan hield het LSO en later philharmonie zuidnederland het talentvolle duo goed in de gaten. 'We kregen al jong de kans om hier concerten van Mozart en Poulenc te spelen. Zoiets vergeet je niet snel. Dat heeft ons heel erg in de ontwikkeling geholpen', verzekert Arthur. 'We zijn altijd dankbaar als we hier mogen spelen. Bovendien werkt onze oom, Geralt van Gemert, achter de schermen bij philharmonie zuidnederland in Maastricht. Dus als we in het zuiden optreden trekken we geheid met Geralt op. Zeg maar gerust: lachen, gieren, brullen. Dan is het altijd dubbel feest.'

“
Net als Debussy schildert Takemitsu met pure sfeertekeningen. Als je je ogen dicht doet hoor en voel je de zee

► Muzikaal lef

De broers zijn zeer te spreken over het lef waarmee philharmonie zuidnederland hen uitdaagt. 'Geweldig natuurlijk dat we zo'n bijzonder stuk van Takemitsu mogen aanpakken', ervaart Lucas Jussen (27). 'Kijk, als pianoduo kun je niet putten uit het enorme repertoire dat een solopianist tot zijn beschikking heeft. Dat kun je zien als een nadeel, maar tegelijkertijd is het een groot voordeel dat je als duo op een prettige wijze gedwongen wordt om nieuwe muziek te ontdekken. Je blijft constant alert. Zo tipt onze vader (paukenist Paul Jussen van Radio Filharmonisch Orkest, red.) ons regelmatig als hij weer muziek heeft gespeeld van een intrigerende hedendaagse componist tijdens de *ZaterdagMatinee* in Amsterdam. Dan gaan we meteen na of die componist ook wat interessants voor pianoduo heeft geschreven. Maar we krijgen ook tips van ons publiek, dat heel erg betrokken is. Een flinke berg aan vers te ontdekken partituren wacht op ons. Ieder jaar pikken we er wel iets uit, alhoewel de tijd soms ontbreekt om alles te doen.'

Lucas Jussen

Jos Roeden, artistiek programmeur van philharmonie zuidnederland, weet ieder seizoen de juiste snaar bij de broers Jussen te raken. 'Jos kwam met het Takemitsu-werk aanzetten. We waren ervan op de hoogte, maar we hadden er nooit goed naar geluisterd. Het dubbelpianoconcert van Takemitsu is een reactie op Claude Debussy's befaamde orkestwerk *La Mer*. Heel goed om deze twee werken straks op één concertprogramma te zetten', vindt Arthur. 'Deze impressionistische muziek ligt ons na aan het hart. Net als Debussy schildert Takemitsu met pure sfeertekeningen. Als je je ogen dicht doet hoor en voel je de zee.'

Heilig geloof

De Jussens rekken hun klankhorizon steeds verder op. Dus naast Mozart, Beethoven en Poulenc prijkt ook eigentijds op het menu. Dat werd voor het grote publiek helemaal duidelijk toen ze het hondsmoeilijke *Mantra* voor twee piano's, slagwerk en elektronica van oer-avant-gardist Karlheinz Stockhausen vertolkten tijdens het Holland Festival 2017. 'Die liefde voor hedendaags werk kregen we al via pianodocent Ton Hartsuiker mee. Een groot pleitbezorger van eigentijdse muziek, waar hij heilig in geloofde, net als de onlangs overleden Reinbert de Leeuw', legt Lucas uit. 'Op negenjarige leeftijd liet Ton Hartsuiker me al kennismaken met partituren van Stravinsky, Stockhausen, maar ook Nederlanders als Rudolf Escher en Willem Pijper.'

Ook op hun recente cd met louter Bach-werken ruimen ze plek in voor moderne bewerkingen van Bachs muziek. De nu 94-jarige, Hongaarse componist György Kurtág ging tot de kern met zijn fameuze Bach-arrangementen voor piano vierhandig. 'Hele minimalistische, verstilde bewerkingen die op de cd een fraai contrast vormen met de energieke Bach-concerten', merkt Lucas. 'Kurtág heeft bijvoorbeeld een schitterend arrangement gemaakt van Bachs cantategedeelte *Gottes Zeit is die allerbeste Zeit*. Zoiets spelen we dan graag als toegift. Na een recital vol virtuositeit en veel noten ga je dan aan het eind helemaal terug naar de basis.'

De Bach-cd van vorig jaar is alweer hun zesde album voor Deutsche Grammophon, een klassiek toplabel dat het Nederlandse duo volop speelruimte geeft. De Bach bij de Jussens klinkt opvallend spontaan en meditatief. 'Het spelen van Bach is een grote uitdaging voor ons', merkt Arthur. 'Bij een componist als Rachmaninov kun je je gevoel laten varen. Bij romantisch werk is dat geoorloofd. Bij Bach ga je toch meer rationeel te

werk. We spelen zijn werk op moderne vleugels, maar we hebben wel goed geluisterd naar de klavecimbels waar de werken voor geschreven zijn. Die lichte aanslag hebben we nagestreefd. Ook mikten we op een transparant klankbeeld waar elk nootje ertoe doet en gingen we een te extreme dynamiek uit de weg. Heel fijn om dit Bach-project met het Amsterdam Sinfonietta te mogen doen.'

Groot geluk

Niet alleen Nederlandse topgezelschappen maar ook buitenlandse orkesten omarmen de Jussens in hoge mate, waaronder het Mozarteumorchester, het Boston en Montreal Symphony Orchestra en de Münchner Philharmoniker. Komende zomer reist het pianoduo voor het eerst af naar het fameuze Tanglewood Festival in de Verenigde Staten. Op het droomlijstje van de toekomst staan nog optredens met orkesten als de Berliner en Wiener Philharmoniker. 'Maar hoofdzaak blijft dat je geniet van het moment en het concert van die avond helemaal top speelt. Dat geeft zo'n heerlijk gevoel. En als er iets nieuws uit komt rollen, dan is dat de kers op de taart', weet Lucas.

Het wereldwijde succes is snel gekomen. Ze toeren in ijtempo de aardbol over voor recitals en orkestoptredens. 'Dat is heftig als je dat bijvoorbeeld alleen moet doen. Maar wij zijn altijd met z'n tweeën, en dan is het een groot geluk dat we goed met elkaar kunnen opschieten. Natuurlijk zijn al die reizen geweldig, maar de afgelopen twee jaar was zeker pittig. Vorig jaar waren we drie keer op rij in Azië en twee keer op rij in de Verenigde Staten. Als jonge honden beseffen we dat het nu moet gebeuren. We zijn op een moment in onze carrière aangekomen waarop we alles willen aanpakken', vertelt Arthur onomwonden. 'Nu investeren we en later plukken we daar de vruchten van. Over vijf jaar zien we verder.'

Lucas merkt hetzelfde. 'Wij zijn nu jong en gezond, en als we ooit hard kunnen werken, dan is het op dit moment. Wellicht dat het reisschema over vijf jaar niet meer zo extreem zal zijn als nu, maar dat zien we tegen die tijd wel.' Problemen om elkaar te motiveren zijn er niet. 'We willen allebei hetzelfde en dat is elk concert top spelen. Daarbij helpt het dat we niet voor elkaar onder willen doen. We houden elkaar scherp', weet Lucas. Ook tijdens de vele kleurrijke concerttrips weten de broers de verlokkingen steeds beter te weerstaan. 'Gezond zijn en blijven is dan belangrijk', benadrukt Lucas. 'In het begin is het aanlokkelijk om iedere concertavond in Spanje lekker tapas te gaan eten of in Italië een flink bord pasta te verorberen. Natuurlijk moet je van het leven genieten, maar je moet samen ook avonden inlassen waarin er ruimte is voor meer rust of juist sporten. Die verantwoordelijkheid naar elkaar toe voelen we heel sterk.'

De momenten dat de beide broers even echt kunnen

Arthur Jussen

ontspannen zijn er zeker, geeft Lucas aan. 'Gewoon even wat slap lullen of kijken wat MVV heeft gedaan. Je kunt ons gerust grote voetbalfans noemen. Als we een mooie stad bezoeken, proberen we als het maar even kan live een voetbalwedstrijd mee te pikken. Die balans tussen ontspanning en inspanning weten we steeds beter te treffen.' Ook van muziek genieten en ernaar luisteren in de vrije tijd hoort daarbij, verzekert Lucas. Ook dan vallen de broers weer op door hun brede smaak. 'Klassieke muziek staat vanzelfsprekend op het repertoire, want dat is ons leven. Maar we zijn beiden ook verzot op popmuziek en jazz. Niet zozeer het eigentijdse repertoire, maar we luisteren dan liever naar de classics van Frank Sinatra, James Brown en Stevie Wonder.' ●